

informacija za medije

~ ~ ~

ALPARC

*Mreža zavarovanih območij v Alpah
Le Réseau Alpin des Espaces Protégés
La Rete delle Aree Protette Alpine
Das Netzwerk Alpiner Schutzgebiete*

KAZALO

<i>ALPARC, MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ V ALPAH</i>	3
<i>NEKAJ ŠTEVILK O ALPAH</i>	4
<i>ZAVAROVANA OBMOČJA V ALPAH</i>	5
<i>ALPARC IN ALPSKA KONVENCIJA</i>	6
<i>CILJI MREŽE ALPARC</i>	7
<i>Prednostne naloge Alparca v obdobju 2007–2012</i>	10
<i>DEJAVNOSTI MREŽE ALPARC</i>	11
<i>Sredstva mreže alparc</i>	12
<i>struktura mreže alparc</i>	14
<i>MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ V KARPATIH</i>	15
<i>V SREDIŠČU:Ekološka omrežja v Alpah</i>	16
<i>V SREDIŠČU:ViViAlp: Alpe - pogled z neba</i>	19
<i>in s svetovnega spleta!</i>	19

ALPARC, MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ V ALPAH

Mreža zavarovanih območij v Alpah ALPARC vključuje vse kategorije zavarovanih območij, ki so večja od 100 hektarov in spadajo v območje Alpske konvencije.

Od leta 1995 omogoča živahne izmenjave med narodnimi in regionalnimi parki, naravnimi in biosfernimi rezervati, območji miru in drugimi oblikami zavarovanih območij ter med organizacijami in ustanovami za varstvo narave, lokalnimi predstavniki, prebivalstvom in znanstveniki.

Pomembnejši datumi:

- 1994 Francija predlaga ustanovitev mednarodne mreže zavarovanih območij v Alpah.
- 1995 Narodni park Les Écrins organizira prvo mednarodno konferenco zavarovanih območij v Alpah; ustanovitev mreže ALPARC. Mrežo vodi ekipa iz narodnega parka Les Écrins.
- 2000 Okoljski ministri alpskih držav uradno priznajo Mrežo zavarovanih območij v Alpah, ALPARC.
- 2000 Izdelava notranjega pravilnika mreže ALPARC.
- 2002 ALPARC organizira konferenco na temo zavarovanih območij v evropskih gorah, ki se je udeleži 20 držav.
- 2004 Stalni odbor Alpske konvencije pri mreži ALPARC naroči študijo o ekoloških koridorjih in čezmejnih območjih.
- 2005 ALPARC praznuje 10. obletnico obstoja.
- 2006 Ustanovitev koordinacijske pisarne za zavarovana območja pri Stalnem sekretariatu Alpske konvencije. Njena naloga je usklajevanje dela mreže ALPARC.
- 2008 ALPARC skupaj z drugimi partnerji alpskega loka začne veliki projekt priprave ekoloških koridorjev, ki naj bi v končni fazi omogočil vzpostavitev prave ekološke mreže.

NEKAJ ŠTEVILK O ALPAH

- Alpski lok se razprostira prek 8 držav: Avstrije, Francije, Italije, Kneževine Liechtenstein, Kneževine Monako*, Nemčije, Slovenije in Švice
- Več kot 14 milijonov prebivalcev (3 milijone leta 1938)
- Površina 190.000 km²
- 500 milijonov nočitev leta 2000: Alpe so najbolj turistična regija na svetu
- Izjemna mreža gorskih zavarovanih območij:
  - 14 narodnih parkov
  - 70 naravnih/regionalnih parkov
  - 300 naravnih rezervatov (približno)
  - 10 biosfernih rezervatov
  - 2 območji na Unescovem seznamu svetovne naravne dediščine
  - 2 geološka rezervata

Skupaj približno 400 zavarovanih območij (tudi najpomembnejše kategorije).

Poleg naštetega je v Alpah še približno 500 drugače zavarovanih območij (območja miru, zavarovana krajina, kategorizirana območja itd.), ki pogosto sovpadajo z že obstoječimi zavarovanimi območji.

Leta 2008 je v Alpah skupaj približno **900 velikih zavarovanih območij** (večjih od 100 ha), ki pokrivajo skoraj **25 odstotkov Alp** (območja, vključenega v Alpsko konvencijo).

>> *Povezava:* www.alparc.org/les-alpes

* Čeprav Kneževini Monako in Lihtenštajn ne upravljata nobenih (velikih) gorskih zavarovanih območij, sta zavezani varstvu gora in problematiki alpskega prostora in dejavno sodelujeta pri delu Alpske konvencije.

ZAVAROVANA OBMOČJA V ALPAH

Mreža ALPARC združuje različna zavarovana območja, ki se med seboj dopolnjujejo in katerih skupne vrednote so naslednje:

1. **Ozemlje!** Smo zavarovana območja v Alpah. Alpe nas združujejo. Varujemo in ščitimo **skupno** naravno, zgodovinsko in kulturno **dediščino alpskega loka**.
2. **Področja dela.** Povezujejo nas **skupna vprašanja/izzivi**: sonaravni razvoj, varstvo narave, raziskave, prostočasne dejavnosti, ozaveščanje in izobraževanje ter kultura, kar vse kaže na širok domet naših prizadevanj.
3. **Naša mreža.** Zavarovana območja v Alpah smo najmočnejša povezana. S **sodelovanjem in delom v mreži** imamo večjo moč (večjo težo v razmerju do dejavnikov odločanja). Mreža omogoča **izmenjavo** izkušenj in znanja ter skupne projekte.
4. **Znanje.** Ker si izmenjujemo izkušnje in znanje, smo učinkovitejši.
5. **Biotska raznovrstnost.** Na zavarovanih območjih ohranjamo biotsko raznovrstnost in si prizadevamo za vzpostavitev mreže, ki bi fizično povezala naša območja in tako zagotovila ohranitev biotske raznovrstnosti.
6. **Vloga v družbi.** Poleg ohranjanja in varovanja narave imamo vsi tudi pomembno vlogo v **družbi** in za družbo: v kulturnem smislu (varovanje dediščine), v smislu **družbenih izmenjav** in še posebej v razmerju med mestnim in podeželskim okoljem.
7. **Alpska konvencija.** Imamo **skupen pravni instrument** - Alpsko konvencijo, s pomočjo katere izvajamo skupne politike in ukrepe.

>> **Povezava:** www.alparc.org/les-espaces-protéges

ALPARC IN ALPSKA KONVENCIJA

Alpska konvencija je mednarodna pogodba o dolgoročnem varovanju naravnega ekosistema in spodbujanju sonaravnega razvoja v Alpah ter sočasnem varovanju gospodarskih in kulturnih interesov prebivalcev držav pogodbenic.

Alpsko konvencijo je ratificiralo osem alpskih držav: Avstrija, Francija, Italija, Kneževini Liechtenstein in Monako, Nemčija, Slovenija in Švica.

Dejavnosti mreže ALPARC sodijo v okvir Alpske konvencije in njenega izvedbenega protokola. Določi jih mednarodni izvršni odbor mreže ALPARC, ki ga sestavljajo predstavniki zavarovanih območij vseh alpskih držav, potrdi pa stalni odbor Alpske konvencije. Pri vseh zadevah v zvezi z zavarovanimi območji mreža ALPARC sodeluje s stalnim sekretariatom Alpske konvencije prek koordinacijske pisarne za zavarovana območja: vzpostavitve podatkovnih bank ter izdelava študij in izvedenskih mnenj na področju varovanja alpskega prostora. Glavna naloga izhaja iz 12. člena protokola Alpske konvencije »Varstvo narave in urejanje krajine«:

12. člen:

»Podpisnice pogodbe se enakovredno zavzemajo za oblikovanje državnega in čezmejnega omrežja, ki bo vključevalo obstoječa zavarovana območja, biotope in druge oblike zavarovanja.

Zavzemajo se tudi za uskladitev ciljev in ukrepov v čezmejnih zavarovanih območjih.«

Namen protokola je izboljšati varovanje narave, zlasti vrst, biotopov, habitatov in krajine, zaradi česar je treba poenotiti varovalne ukrepe v celotnem alpskem prostoru.

>> Povezave: www.alpconv.org
www.alparc.org/le-reseau-alparc/alparc-et-la-convention-alpine

CILJI MREŽE ALPARC

Namen Mreže zavarovanih območij v Alpah ALPARC je izmenjava izkušenj, znanja, tehnik in metod med upravitelji zavarovanih območij v Alpah. Med cilji mreže je tudi vzpostavljanje sodelovanja med upravitelji, da bi dosegli skladno varstvo in sonaraven razvoj Alp v duhu Alpske konvencije.

ALPARC podpira sodelovanje v 3 smereh: v tematski, v prostorski in v komunikacijski mreži.

- TEMATSKA MREŽA:

Temeljni namen mreže ALPARC ob ustanovitvi leta 1995 je bila vzpostavitev tematske mreže, ki bi osebu zavarovanih območij iz celotnega alpskega masiva ne glede na administrativne in jezikovne razlike omogočila izmenjavo praks, znanja in izkušenj o skupnih vprašanjih.

Tematska mreža tako zagotavlja redno strokovno izmenjavo med upravitelji zavarovanih območij in drugimi pridruženimi ustanovami, na konferencah, simpozijih in tematskih usposabljanjih, delavnicah in študijskih potovanjih ter s publikacijami, zbirkami dobrih praks in po drugih komunikacijskih poteh (internet/ekstranet).

Tematska mreža temelji na delovnih skupinah mreže ALPARC, v katerih se povezuje osebje zavarovanih območij v Alpah po skupnih področjih dela:

- delovna skupina »Veliki sesalci in ujede«
- delovna skupina »Veliki plenilci«
- delovna skupina »Habitati«
- delovna skupina »Trajnostni turizem, kulturna dediščina in mehka mobilnost«
- delovna skupina »Kmetovanje v gorah in kakovost pridelkov«
- delovna skupina » Skupno komuniciranje in okoljska vzgoja«
- delovna skupina »Tradicionalno znanje in ekološka gradnja na zavarovanih območjih«
- delovna skupina »Vodni viri«
- delovna skupina » Podatkovne banke in GIS«

Število se spreminja glede na potrebe. Delovne skupine delajo na konkretnih projektih, kot so ponovna naselitev oz. spremljanje živalskih vrst, namestitvena politika in upravljanje turističnih tokov, skupno komuniciranje in upravljanje zavarovanih območij

ali ukrepi proti segrevanju planeta (mehka mobilnost, ekološka gradnja), in iz katerih se lahko razvijejo mednarodni projekti (npr. *Life Gypaète*, *Interreg Habitatp*, *Alpencom*) ali skupni izdelki (potujoče razstave, skupna komunikacijska orodja itd.).

- **EKOLOŠKA MREŽA:**

Vzpostavitev ekološke mreže je eden glavnih ciljev mreže ALPARC in Alpske konvencije. Mreža se bo oblikovala z vzpostavitvijo ekoloških koridorjev med zavarovanimi območji in ob uvedbi pravno zavezujočih ukrepov za varovanje narave in sonaravno načrtovanje prostora.

Leta 2004 je stalni odbor Alpske konvencije pri mreži ALPARC naročil študijo o obstoječih nacionalnih in čezmejnih povezavah med zavarovanimi območji, ki bodo temelj bodoče mreže v prostoru. Rezultati študije potrjujejo velik potencial Alp, da postanejo resnični »ekološki kontinuum«, ki bo omogočal dolgoročno ohranitev izjemne biotske raznovrstnosti in olajšal selitve vrst v Alpah in med sosednjimi gorskimi masivi.

Leta 2006 je Alpska konvencija ustanovila posebno delovno skupino - platformo »Ekološko omrežje«. Pri tem projektu za prihodnost dejavno sodelujejo ALPARC, ki ga predstavlja Pisarna za zavarovana območja Task Force, in drugi mednarodni partnerji (CIPRA International, raziskovalni odbor Alpske konvencije, ISCAR, WWF), ALPARC pa pri njegovi izvedbi sodeluje z zavarovanimi območji neposredno na terenu. Poleg omenjenega projekt podpira švicarska fundacija MAVA.

Leta 2008 je Pisarna za zavarovana območja Task Force skupaj z organizacijami CIPRA International, ISCAR, WWF in številnimi zavarovanimi območji začela velik evropski projekt, ki naj bi spodbudil dejavnosti pri vzpostavitvi ekološkega kontinuumu (projekt ECONNECT).

- **KOMUNIKACIJSKA MREŽA:**

ALPARC si je za cilj zastavil tudi **ozaveščanje ter obveščanje** javnosti in lokalnega prebivalstva o pomenu naravne in kulturne dediščine Alp in njenega varovanja. Zato sta ALPARC in delovna skupina za komuniciranje s pomočjo koordinacijske pisarne za zavarovana območja opredelila enotno komunikacijsko strategijo za zavarovana območja v Alpah ter pripravila grafični pregled skupnih komunikacijskih orodij. Za vsa zavarovana območja v mreži pripravlja ALPARC različna skupna komunikacijska orodja ali dejavnosti: skupni spletni portal (www.alparc.org),

publikacije, potujoče razstave (*Skrivnostne gore, Vrnitev neokrnjene narave, informacijske stojnice*), skupna sredstva za obveščanje širše javnosti (razglednice, brošure itd.) in pred kratkim še posebno orodje: »ViViAlp - Alpe, pogled z neba«, virtualni obisk zavarovanih območij v Alpah, ki si ga je od leta 2008 mogoče ogledati v številnih centrih za obiskovalce v Alpah ter na spletu s programom Google Earth (dostopno prek strani www.alparc.org).

>> Povezave: www.alparc.org/le-reseau-alparc
www.alparc.org/le-reseau-alparc/nos-objectifs

Koordinacija Mreže zavarovanih območij v Alpah - ALPARC :

Pisarna za zavarovana območja Task Force / Stalni sekretariat Alpske konvencije

256, rue de la République Tél. : 0033 / (0)4 79 26 55 00

F - 73000 Chambéry Fax : 0033 / (0)4 79 26 55 01

e-mail : info@alparc.org Internet : www.alparc.org

PREDNOSTNE NALOGE ALPARCA V OBDOBJU 2007–2012

Pomembna področja sodelovanja in izmenjave izkušenj v okviru mreže v obdobju 2007–2012:

- **Ekološka mreža v Alpah**

Sodelovanje pri uresničevanju ekološkega kontinuuma preko vzpostavitve ekoloških koridorjev, sprejetja pogodbenih ukrepov za varstvo narave ter trajnostnega upravljanja prostora.

- **Podnebne spremembe in zavarovana območja**

Vplivi podnebnih sprememb na biotsko raznovrstnost, gospodarjenje z vodami in gospodarske dejavnosti zavarovanih območij.

- **Učinkovito upravljanje zavarovanih območij**

Izdelava metod in indikatorjev merjenja učinkovitosti ukrepov za varstvo narave in trajnostni razvoj na alpskih zavarovanih območjih.

- **Mobilnost in zavarovana območja**

Prispevki in priporočila k trajnostni mobilnosti in dostopu do zavarovanih območij invalidnim osebam.

- **Gorsko partnerstvo: ALPE - KARPATI**

Sodelovanje med upravitelji zavarovanih območij v Alpah ter v Karpatih na področjih skupnega interesa (načrt upravljanja, veliki plenilci, habitati, NATURA 2000, turistični razvoj,...).

DEJAVNOSTI MREŽE ALPARC

Organizacija številnih konferenc, simpozijev, delavnic, razstav za širšo javnost, različne publikacije, podatkovne banke, zemljevidi, študijska potovanja, izobraževanja, izmenjave sodelavcev:

- redna organizacija konferenc, srečanj in tematskih delovnih delavnic med vodstvenim in strokovnim osebjem zavarovanih območij ter študijska potovanja in izmenjave sodelavcev;
- opredelitev tematskih delovnih skupin in sodelovanje pri pripravi skupnih protokolov za opazovanje in spremljanje vrst;
- spodbujanje skupnih projektov in podpora zanje, pomoč pri pripravi evropskih projektov in ozaveščanje prebivalcev Alp o njihovi naravni in kulturni dediščini;
- jezikovno usklajevanje s pomočjo večjezične koordinacijske skupine in skupine tolmačev in prevajalcev;
- priprava orodij za komuniciranje in izmenjavo informacij (zborniki, tematske ali znanstvene publikacije, strani na svetovnem spletu in ektranetu itd.) za upravitelje in partnerje;
- izdelava komunikacijskih orodij, namenjenih širši javnosti: spletna stran, potujoče razstave, zgibanke, pedagoška gradiva, knjiga pravljic in legend, knjižnica, virtualni obisk zavarovanih območij v Alpah (ViViAlp) itd.;
- priprava orodij za mednarodno koordinacijo: podatkovne banke, sistem GIS o zavarovanih območjih v Alpah, glosar okoljskih izrazov itd.;
- usposabljanje vseh kategorij sodelavcev zavarovanih območij v Alpah o različnih vprašanjih v zvezi z zavarovanimi območji in Alpami ter
- usklajevanje in sodelovanje pri velikih čezalpskih projektih (evropsko ozemeljsko sodelovanje, Alpska konvencija, raziskovalni programi itd.).

>> *Povezava:* www.alparc.org/nos-actions

SREDSTVA MREŽE ALPARC

Financiranje

Koordinacijsko pisarno za zavarovana območja stalnega sekretariata Alpske konvencije podpirajo:

- francosko ministrstvo za okolje, energijo, trajnostni razvoj in prostorsko načrtovanje (MEEDDAT),
- francoska medresorska delegacija za prostorsko načrtovanje in konkurenčnost (DIACT) in
- francoski alpski regiji Provence-Alpes-Côte d'Azur in Rhône-Alpes;

s tem zagotavljajo usklajeno izvajanje programa dela Mreže zavarovanih območij v Alpah.

Države podpisnice Alpske konvencije in zavarovana alpska območja dejavno in konkretno podpirajo skupne akcije, nekatere od njih tudi finančno. Nemčija in Monako aktivno in z denarjem podpirata dejavnosti na področju ekološke mreže in sodelovanje med zavarovanimi območji v Alpah in Karpatih.

Nekatera zavarovana območja delujejo po načelu »soodgovornosti«, kar pomeni, da vodijo posamezno dejavnost, program ali projekt Alpske mreže in s tem odgovarjajo za usklajevanje in financiranje posameznih dejavnosti ali delovnih skupin mreže ALPARC in informiranje o njih.

Ekipe

Pisarna za zavarovana območja Task Force zagotavlja uresničevanje dvoletnega delovnega programa mreže ALPARC, usklajevanje in izvajanje skupnih projektov za zavarovana območja, organizacijo prireditev in srečanj ter - skupaj s partnerji - snovanje in urejanje publikacij, razstav in drugih orodij mreže ALPARC.

Pisarna za zavarovana območja Task Force pripravlja tudi sestanke mednarodnega izvršnega odbora mreže ALPARC in vsaki dve leti skupaj z enim od zavarovanih območij pripravi generalno skupščino vseh zavarovanih območij v Alpah. V pisarni je stalno zaposlenih pet ljudi, ki govorijo več jezikov, pri posameznih projektih pa so vključeni najeti zunanji sodelavci.

Sedež

Dejavnosti mreže ALPARC usklajuje Pisarna za zavarovana območja Task Force (Stalni sekretariat Alpske konvencije), ki ima sedež v »Domu parkov in gora« (Maison des parcs et de la montagne) v Chambéryju v francoski Savoiji.

>> Povezave: www.alparc.org/le-reseau-alparc/le-fonctionnement-du-reseau
www.alparc.org/le-reseau-alparc/nos-financeurs

Koordinacija Mreže zavarovanih območij v Alpah - ALPARC :

Pisarna za zavarovana območja Task Force / Stalni sekretariat Alpske konvencije

256, rue de la République Tél. : 0033 / (0)4 79 26 55 00

F - 73000 Chambéry Fax : 0033 / (0)4 79 26 55 01

e-mail : info@alparc.org Internet : www.alparc.org

STRUKTURA MREŽE ALPARC

Vsa zavarovana območja v okviru Alpske konvencije in pridružena območja so dejansko člani Mreže zavarovanih območij v Alpah (ALPARC). Člani ne plačujejo kotizacije ali članarine in se glede na potrebe in interese včasih bolj drugič manj dejavno vključujejo v delo. Trenutno je v mrežo vključenih približno 900 zavarovanih območij, ki zavzemajo približno 25 odstotkov površine Alp (v okviru Alpske konvencije).

Naloge mreže ALPARC določa **Mednarodni izvršni odbor (MIO)**, ki ga sestavljajo direktorji zavarovanih območij v Alpah, ki odražajo raznolikost in številčnost zavarovanih območij po državah. MIO določa glavne usmeritve za delo na mednarodni ravni, v skladu s prednostnimi nalogami in zahtevami zavarovanih območij.

Glavne odločitve in izbor poglavitnih tem za sodelovanje se vsaki dve leti predstavijo na **generalni skupščini**, na kateri se zberejo vsi predstavniki zavarovanih območij v Alpah.

Stalni odbor Alpske konvencije potrdi program, ki ga pripravi mednarodni izvršni odbor.

Nacionalne delovne skupine spremljajo tekoče delo koordinacijske pisarne za zavarovana območja in pomagajo pri izvedbi skupnih projektov ob podpori sogovornikov v svojih državah in regijah v Alpah.

Pisarna za zavarovana območja Task Force, ki jo sestavlja večjezična in multidisciplinarna ekipa, skrbi za izvedbo projektov, ki jih pripravi mreža ALPARC.

ALPARC ima **predsednika** in dva podpredsednika, ki vodita mednarodni izvršni odbor. Podpredsednika zastopata ALPARC v uradnih zadevah.

>> Povezava: www.alparc.org/le-reseau-alparc/le-fonctionnement-du-reseau

---

MREŽA ZAVAROVANIH OBMOČIJ V KARPATIH

Pred nekaj leti so karpatske države po zgledu Alpske konvencije pripravile mednarodno konvencijo za varovanje karpatskega masiva. V pobudi sodelujejo Češka, Slovaška, Poljska, Ukrajina, Romunija, Srbija in Madžarska.

Ena glavnih prvin konvencije je po alpskem vzoru vzpostaviti Mrežo zavarovanih območij v Karpatih (CNPA: *Carpathian Network of Protected Areas*).

ALPARC je odigral pomembno vlogo pri vzpostavitvi Mreže zavarovanih območij v Karpatih (CNPA). V sodelovanju med mrežama so bile organizirane številne dejavnosti (simpoziji, delavnice, izmenjava sodelavcev, priprava komunikacijskih orodij, oblikovanje strateških delovnih programov in podobno).

Karpatska mreža je bila uradno ustanovljena decembra 2006 s sklepom vlad vseh karpatskih držav. Tudi tu mednarodni izvršni odbor v sodelovanju z mednarodnimi ustanovami, med katerimi je tudi ALPARC, pripravi delovni program in generalno skupščino.

Karpati se soočajo s podobnimi vprašanji kot Alpe, med njimi sta najpomembnejši upravljanje naravnega okolja in sonaravni razvoj. To dejstvo je postalo še pomembnejše, ko so štiri od držav članic maja 2004 pristopile k Evropski uniji (NATURA 2000 itd.). Oba masiva (Alpe in Karpati) pripadata isti evropski biogeografski regiji in imata tudi skupno mejo.

>> Povezave: www.carpathianparks.org
www.carpathianconvention.org

V SREDIŠČU: EKOLOŠKA OMREŽJA V ALPAH

Alpe: narava brez meja?

Alpe se raztezajo čez osem držav - od južnofrancoske obale v Sredozemlju do Slovenije - in povezujejo tako severno z južno kot zahodno z vzhodno Evropo. Alpski prostor sta zaznamovali izredna krajinska pestrost in naravna raznolikost, zato je ta eno najpomembnejših območij biotske raznovrstnosti v Evropi. Narava, ki se širi prek meja čez gorske vrhove in doline, ali pa se nam vsaj zdi tako.

Narava v ravnovesju

Alpska pokrajina je mozaik najrazličnejših naravnih habitatov. Travniki, gozdovi, vode, odprte površine, tudi strukture, ki so posledica človekove rabe prostora, npr. poljske meje, terase in živice, se med seboj tesno prepletajo in ustvarjajo najrazličnejše oblike določenega življenjskega prostora. Živali v času enega letnega ali življenjskega ciklusa uporabljajo različne elemente pokrajine kot prostore za prehranjevanje ali počitek, za razmnoževanje ali kot prezimovališča. Na svojih potovanjih prehodijo velike razdalje in morajo pri tem pogosto premagovati številne ovire. Povezanost in s tem dosegljivost različnih območij in virov zato odločilno vpliva na preživetje populacij in vrst.

Povezovanje habitatov zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti

Glavni posledici intenzivne rabe prostora, zlasti v dolinskih predelih Alp, sta vedno večja razdrobljenost pokrajine in razpršena poselitve. Vedno boljša prometna dostopnost, nova infrastruktura, intenzivna raba prostora ter naraščajoči pritisk poselitvenega procesa naravne habitate odrivajo in jih ločujejo v majhne, osamele segmente prostora, lahko pa so celo razlog za njihovo popolno izginotje. Če življenjski prostor za neko vrsto postane premajhen ali če so povezave med posameznimi predeli prekinjene, se možnosti za preživetje marsikatere od številnih vrst poslabšajo: manjše, izolirane populacije se na izredne okoljske razmere odzivajo slabše, to pa lahko povzroči njihovo izumrtje. Če povezovalni elementi, npr. koridorji, združujejo več manjših populacij, so njihove možnosti za preživetje občutno ugodnejše, saj se lokalno izumiranje izravna z ovo poselitvijo sosednjih populacij. S (tudi sporadičnim) priseljevanjem posameznih osebkov se lahko opazno zmanjša tudi nevarnost, da bi prišlo do upada genske raznolikosti in degradacije biotske raznovrstnosti zaradi endogamije.

Mobilnost za ljudi in živali

Sonaravni, dobro ohranjeni in dovolj veliki habitati tvorijo osrednji pas ekoloških mrež, ki jih med seboj povezujejo ekološki koridorji.

Ekološki koridorji so pogosto linearni povezovalni elementi, ki omogočajo selitev določenih vrst med različnimi habitatami in tako zagotavljajo gensko izmenjavo med populacijami. Ekološke koridorje sestavljajo krajinski elementi in majhne strukture, kot so poljske meje, gozdni robovi,

Koordinacija Mreže zavarovanih območij v Alpah - ALPARC :

Pisarna za zavarovana območja Task Force / Stalni sekretariat Alpske konvencije

256, rue de la République Tél. : 0033 / (0)4 79 26 55 00

F - 73000 Chambéry Fax : 0033 / (0)4 79 26 55 01

e-mail : info@alparc.org Internet : www.alparc.org

naravni kamniti zidovi ali zloženi kupi kamenja. Tudi zemljišča, ki so v sonaravni kmetijski ali gozdarski rabi, ter manjši, dobro ohranjeni biotopi so lahko kot »stopni kamni« sestavni del sistema koridorjev.

Z makroravni na mikroraven: delovanje na različnih ravneh meril

Povezovalne elemente je treba ohranjati in obnavljati zlasti na območjih, kjer so se zaradi človekove rabe prostora pojavile ovire. To bi morali doseči s sonaravno in okolju prijazno rabo prostora in usklajenim sobivanjem človeka z naravo, ne pa z omejitvami in prepovedmi. Vendar pa lahko povezanost pomeni tudi tveganje: endemite, vrste, ki živijo le v Alpah, lahko ogrožajo tuje vrste, ki se širijo izredno hitro - pri zmanjšanju tovrstnega tveganja ima odločilno vlogo prav kakovost ekoloških koridorjev. Habitati, ki so povezani med seboj, niso pomembni le na manjši površini nekega območja. Nekatere živalske vrste, denimo volk, ris ali medved, potrebujejo sonaravni življenjski prostor večjih razsežnosti, prav tako to velja za velike kopitarje (jelen) ali ujede (planinski orel ali brkati ser). Da bi lahko te živali v Alpah tudi ohranili, je potrebno sodelovanje na vsealpski ravni. Konkretno akcije za vzpostavitev ekoloških mrež pa se sedaj izvajajo zlasti na krajevni ravni. Pomen pojavov, ki zajamejo večje površine, npr. Podnebne spremembe, je vedno večji. Ti pojavi zahtevajo oblikovanje vsealpske strategije in ena od teh je lahko vzpostavitev ekološke mreže. Ustvarjanje možnosti selitvenih poti v obliki povezovanja habitatov tistim vrstam, ki jih je prizadel premik podnebnih pasov, omogoča, da si poiščejo nove in zanje primerne habitate in da si svoj areal izberejo drugje. Tako si lahko izboljšajo možnosti za preživetje.

Prispevek alpskih držav h globalnemu varstvu biotske raznovrstnosti

Zasnova ekološke povezanosti ni nekaj novega, saj o tej problematiki že danes obstaja cela vrsta sporazumov, dogovorov in pobud, v katere smo vključeni vsi, ne da bi za to zares sploh vedeli. Na mednarodni ravni so se alpske države v sodelovanju s pogodbenicami Konvencije o biološki raznovrstnosti zavezale k ohranjanju in trajnostni rabi biotske raznovrstnosti.

Ker so na svetovni ravni hribovska in gorska območja tista območja, kjer je stopnja biotske raznovrstnosti najvišja, lahko k temu pomembno pripomorejo ekološke mreže, ki se raztezajo prek celotnega alpskega loka.

Konkretnejša oblika obstaja na vseevropski ravni, kjer potekajo intenzivne priprave za vzpostavitev vseevropske ekološke mreže, v kateri bodo imele Alpe osrednjo vlogo. Pomembni elementi tega projekta bodo varstvena območja, razglašena v okviru omrežij Natura 2000 in Smaragd.

Ker narava ne pozna državnih meja, je za ekološke mreže pomembno zlasti mednarodno sodelovanje. Pri vzpostavljanju ekoloških mrež na alpskem območju države sodelujejo z alpskimi organizacijami in znanstvenoraziskovalnimi inštitucijami v okviru Alpske konvencije. Posebno vlogo imajo tudi alpska zavarovana območja, ki so mnogokrat zadnja večja zatočišča za živali in rastline in kot taka predstavljajo pomembna jedrna območja ohranjanja znotraj vsealpske

ekološke mreže. Da bi bilo mogoče njihovo varstveno funkcijo izpolnjevati dolgoročno, je treba med njimi ustvariti povezave, tako da se naravni procesi lahko odvijajo nemoteno.

Več kot »le« povezovanje

Ukrepi povezovanja ne izboljšujejo le življenjskih razmer številnih živalskih in rastlinskih vrst. Naravna in sonaravna območja koristijo tudi človeku.

- Zelene površine vzdolž reke prispevajo k učinkovitemu varstvu pred poplavami.
- Renaturirani odseki brežin omogočajo, da vsakodnevni tekaški trening in nedeljski izlet postaneta posebno doživetje pokrajine in narave.
- Gozdovi, s katerimi sonaravno gospodarijo, zagotavljajo učinkovito varstvo pred plazovi.
- V gosto poseljenih alpskih dolinah so ekološki koridorji tisti, ki kot nekakšna zelena pljuča skrbijo za kakovostnejši zrak in omogočajo privlačne možnosti za turizem in rekreacijske dejavnosti.
- Strukturno bogata pokrajina lahko odločilno zaznamuje tudi značaj regije, kot npr. značilne terase vinogradniškega območja ali značilna pokrajina z živico. Njena nezamenljivost je del krajevne identitete in ima pomembno vlogo za turizem.

Pogosto je mogoče pri povezovanju v mreže izboljšanje stanja doseči z minimalnimi stroški in s sočasnim izvajanjem drugih ukrepov: v primeru časovnega zamika košnje cestnih robov se rastline spomladi in poleti lahko razvijejo in tako čebelam in drugim žuželkam dajejo hrano.

Povezovanje na čezalpski ravni

Pri prizadevanjih za vzpostavitev ekoloških mrež v Alpah ne smemo pozabiti na sosednje regije: tako je, denimo, alpsko-karpatški koridor zelo pomemben za velike ujede. Za razširjenost različnih živalskih vrst so pomembne tudi povezave z gorskimi območji na Balkanu, z apeninsko verigo v Italiji, s Centralnim masivom v Franciji, s Pireneji ter z Juro

>> Povezave: www.alparc.org/le-reseau-alparc/un-reseau-spatial
www.alparc.org/nos-actions/reseau-ecologique-transalpin
www.alpine-ecological-network.org

V SREDIŠČU: VIVALP: ALPE - POGLED Z NEBA... IN S SVETOVNEGA SPLETA!

Inovativno orodje

Le kdo ni nikoli sanjal o tem, da bi letel? Da bi jadral nad vrhovi Alp? S pomočjo tehnologije vam sedaj lahko ponudimo občutek odkrivanja izjemnih območij v Alpah skozi oči brkatega sera.

ViViAlp je inovativno orodje, ki je v prvi vrsti namenjeno informacijskim središčem alpskih zavarovanih območij. Virtualni obisk Alp ponuja uporabniku, da na igriv način odkrije številne podatke, ki so razpršeni po tridimenzionalni pokrajini, projecirani na velikem zaslonu. Letimo lahko prosto s pomočjo igralne konzole ali pa uporabimo zaslon, ki se odziva na dotik in ga je lahko uporabljati.

Ob tem je bilo opredeljenih več kot 750 točk, zanimivih z vidika varstva narave, krajine, favne in flore, zgodovine, prebivalstva in kulture... Ko aktiviramo njihov simbol, se skupaj s kratkim besedilom ter fotografijo ali posnetkom, odkrijejo pred nami na velikem zaslonu. Imena ter opisi omenjenih točk so dosegljivi v petih različnih jezikih: francoščini, nemščini, italijanščini, slovenščini ter angleščini.

Upamo, da bomo zahvaljujoč ViViAlpu, ki združuje podatke s celotnega alpskega prostora in se ne ozira na meje, vsakemu obiskovalcu lahko ponudili bolj odprto in celovito vizijo in razumevanje alpskega masiva, njegove dediščine ter izzivov, s katerimi se sooča.

Projekt, ki ga zaznamuje dolgoročnost

Omenjeno komunikacijsko orodje je nastalo zahvaljujoč projektu ALPENCOM, sofinanciranemu s strani Evropskega sklada za regionalni razvoj v okviru programa Interreg IIIB Alpine Space. Začetki projekta segajo v leto 2005, uresničen pa je bil v letu 2008, ko je poskusni fazi ter vpeljavi izboljšav sledila namestitvev postaj v različnih informacijskih središčih.

Tehnično realizacijo ViViAlpa je koordiniral Švicarski narodni park, ki je že imel podobno izkušnjo virtualnega ogleda, nameščenega v njihovem informacijskem središču v Zernezu, vendar pa je v tem primeru orodje omogočalo le obisk samega območja parka.

Partnerji projekta (seznam partnerjev najdete na spletni strani www.alpencom.org), med katerimi najdemo dvanajst zavarovanih območij iz šestih alpskih držav, so torej aktivno sodelovali pri postavljanju temeljev projekta ter še posebej pri oblikovanju vsebine ViViAlpa. Čeprav je pri uresničevanju projekta prišlo tako do administrativnih kot tehničnih zastojev, sta solidarnost skupine ter profesionalnost Švicarskega narodnega parka zagotovila njegov uspešen zaključek.

Koordinacija Mreže zavarovanih območij v Alpah - ALPARC :

Pisarna za zavarovana območja Task Force / Stalni sekretariat Alpske konvencije

256, rue de la République Tél. : 0033 / (0)4 79 26 55 00

F - 73000 Chambéry Fax : 0033 / (0)4 79 26 55 01

e-mail : info@alparc.org Internet : www.alparc.org

ViViAlp je kot skupno orodje na voljo tudi ostalim zavarovanim območjem v Alpah. V svoja informacijska središča ga lahko namestijo vsi člani mreže Alparc, njegovo vsebino naj bi dopolnjevali tako, da bo vključevala podatke o kar največjem številu alpskih zavarovanih območij. Ob tem je predvidena srednjeročna osvežitev podatkov.

Zavarovana območja na Google Earth

V letu 2008 je Švicarski narodni park prilagodil ViViAlp svetovnemu spletu. Elektronsko različico, ki je dostopna na spletni strani Alparca, lahko uprabljate s pomočjo orodja Google Earth. Tudi ta različica vključuje podatke v petih jezikih o 750 zanimivih točkah in nam omogoča, da na lastnem računalniku odkrijemo ViViAlp.

>> Povezave: www.alparc.org/ressources/visite-virtuelle-vivialp

ViViAlp je nameščen v naslednjih info centrih:

Francija:

- Maison des parcs et de la montagne, Chambéry
- Maison de la Vanoise (Info center Narodnega parka Vanoise), Termignon
- Maison du Parc national des Ecrins (Info center Narodnega parka Ecrins), Vallouise

Italija:

- Fort de Bard, Alpski muzej, Val d'Aoste
- Info center Narodnega parka Gran Paradiso, Cogne
- Muzej naravoslovnih znanosti Torino
- Središče Narodnega parka Sextner Dolomiten, Zgornje Poadižje, Toblach

Avstrija:

- Info center Narodnega parka Hohe Tauern, Mittersill
- Center BIOS Narodnega parka Hohe Tauern, Mallnitz
- Info center Narodnega parka Hohe Tauern, Matrei in Osttirol

Nemčija:

- Središče Narodnega parka Berchtesgaden, Berchtesgaden

Švica:

- Info središče Švicarskega narodnega parka, Zernež

Slovenija:

- Info center Triglavskega narodnega parka, Bled
- Info center Parka Škocjanske jame, Škocjan

Koordinacija Mreže zavarovanih območij v Alpah - ALPARC :

Pisarna za zavarovana območja Task Force / Stalni sekretariat Alpske konvencije

256, rue de la République Tél. : 0033 / (0)4 79 26 55 00

F - 73000 Chambéry Fax : 0033 / (0)4 79 26 55 01

e-mail : info@alparc.org Internet : www.alparc.org